

Відзначимо також луцького писаря, спольщеного українського шляхтича, королівського намісника Луцька Кшиштофа Перетятковича, який брав участь в підготовці та укладенні Гадяцької угоди, про що пізніше написав у спогадах.

Таким чином, попри нечисленність, українські мемуарні твори XVII ст., по-перше, за авторським складом (міщанин, духовні особи, шляхтичі) віддзеркалюють загальні тенденції розвитку суспільного та духовного життя, по-друге, мають надзвичайно важливе значення для вивчення XVII ст., оскільки відображають особистісний погляд на події.

УДК 378:323:327.51(477+НАТО)

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ» В КОНТЕКСТІ ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

І. Г. Паніна

«Незворотність європейського та євроатлантичного курсу України» 7 лютого 2019 року закріплена в Конституції України, і ці два напрямки визнані пріоритетом зовнішньої політики нашої держави. Сьогодні на порядку денному стоїть не лише питання виконання Україною необхідних вимог для членства в НАТО, а й підтримки громадськістю офіційного курсу держави. За даними опитування Київського міжнародного інституту соціології, станом на лютий 2019 року за вступ до НАТО проголосувало 40 % населення. Якби референдум із відповідного питання проводився у лютому 2019 року, за вступ до НАТО віддали свої голоси 56 % населення. Вказані цифри весь час коливаються, що актуалізує питання інформування населення про євроатлантичну інтеграцію та активної участі громадян в гарантуванні безпеки.

Значну роль у цьому процесі відіграє вища освіта. Упродовж 2017–2019 років Донецький національний університет імені Василя Стуса активно реалізовував «Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017–2020 роки», затверджену указом Президента України від 21 лютого 2017 року № 43/2017. Згідно з Концепцією, на історичному факультеті на різних спеціальностях і курсах викладаються навчальні дисципліни, що значно підвищують обізнаність студентів з питань відносин НАТО і України. Зауважимо, що ця практика була започаткована українськими ВНЗ ще з 2006–2007 навчального року, але після визначення євроатлантичної інтеграції України в якості пріоритету навчальні курси в ДонНУ імені Василя Стуса були модернізовані.

Розглянемо це питання на прикладі навчальної дисципліни «Національна безпека України», яка є основоположною у процесі інформування студентів і ширшої аудиторії про євроатлантичну інтеграцію нашої держави. Вона є вибірковою дисципліною циклу дисциплін професійної та практичної підготовки освітньої програми «Міжнародні відносини» спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» і викладається на третьому році навчання СВО «Бакалавр» денної та заочної форм навчання. Метою вивчення навчальної дисципліни «Національна безпека України» є формування наукового уявлення про сучасний стан національної безпеки України, її пріоритетні сфери, розуміння її специфіки у порівнянні зі світовою практикою.

Вивчення дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей таких, як здатність аналізувати стан та розвиток міжнародних відносин, розуміти і впливати на суспільні процеси, в тому числі інтеграційні, а також програмних результатів навчання: знати особливості і тенденції розвитку інформаційного суспільства, роль та функції міжнародних організацій, процесу ухвалення рішень в безпековій сфері, оцінювати й прогнозувати політичні, економічні, соціальні події та явища, аналізувати

суспільні процеси, просувати суспільні ініціативи і їхнє втілення в життя, формувати стратегічне мислення, організувати стратегічне планування й управління, застосувати чинне міжнародне законодавство.

Змістове наповнення дисципліни є повністю узгодженим із основними пріоритетами зовнішньої політики України та її безпекового й інтеграційного курсу, оскільки акцент зроблено кращих безпекових практиках країн-членів НАТО, на взаємодії Україна-НАТО і подальших перспективах членства.

Серед особливостей викладання навчальної дисципліни виділимо наступні:

1. *Динамічність дисципліни*, обумовлена пластичністю нормативної бази, на яку спирається дисципліна. Так, для обов'язкового вивчення було додано стратегічні документи, концепції, закони та постанови Кабміну, прийняті протягом 2015–2019 років і цей перелік постійно розширюється. Студенти детально знайомляться із нормативною базою у безпековій сфері, порівнюють стратегії та доктрини національної безпеки із застосуванням методу контент-аналізу та досліджують трансформацію законодавства відносно євроатлантичного курсу України.

2. *Широке предметне поле вивчення*, адже опанування дисципліни передбачає наявність базових знань і у воєнній сфері, і у сфері юриспруденції, і в економіці тощо. Безпека стала тією категорією, яка доповнює майже всі сфери нашого буття і включає низку екологічних, економічних, соціальних й інших аспектів. Зокрема, питання інтеграції України до НАТО – це не лише реформа оборонного сектору, і студенти в цьому переконуються, детально ознайомившись із ходом реформ у всіх супутніх сферах.

3. *Необхідність системних знань із дисциплін «Міжнародні організації» та «Аналіз зовнішньої політики»*, адже студенти під час семінарських занять аналізують і порівнюють стан безпеки в різних країнах і регіонах і демонструють свої результати у презентаціях і аналітичних виступах. Студенти розглядають самостійно і під час роботи в групах діяльність міжнародних організацій щодо гарантування безпеки і особливо детально досліджують моделі національної безпеки країн-членів НАТО.

4. *Вміння опрацьовувати інформацію з різних джерел*. Студентам пропонується виконати низку індивідуальних і творчих завдань, зокрема, написати есе щодо механізмів гарантування інформаційної безпеки в країнах-членах НАТО і можливостей їх застосування в Україні та розробити власну модель національної безпеки України в рамках вже імplementованого євроатлантичного курсу нашої держави. Виконання зазначених завдань передбачає залучення студента до роботи з великим масивом даних про НАТО і країни-члени організації, до обробки інформації щодо реалізації річних програм Україна-НАТО та відповідної аналітики, до аналізу вітчизняних і закордонних ЗМІ, даних соціологічних опитувань щодо діяльності НАТО або української влади та громадськості у сфері євроатлантичної інтеграції.

5. *Потреба бути постійно обізнаним із новинним контентом*, тому що професіонал-міжнародник завжди має тримати «руку на пульсі», аналізувати реакцію світового співтовариства на політику нашої держави, зокрема у напрямку інтеграції до НАТО, що є зараз предметом особливої зацікавленості в країнах-членах альянсу.

Важливим у методиці викладання навчальної дисципліни «Національна безпека України» є встановлення постійного діалогу та взаємодії між викладачем і студентом. Для досягнення такої мети викладач застосовує такі інтерактивні методики:

- колективна робота під час семінарських занять, про яку вже зазначалося вище;
- дискусії під час лекцій і семінарів як обов'язкова умова для формування вміння відстоювати власну точку зору;
- презентації моделей національної безпеки країн-членів НАТО з фокусуванням уваги на найкращих механізмах й інструментах, що можуть бути імplementовані в Україні;
- моделювання засідань, наприклад, засідання Парламентської асамблеї НАТО або Комісії Україна-НАТО.

Зазначена методика викладання навчальної дисципліни «Національна безпека України», вважаємо, є доцільною і такою, що сприяє підвищенню рівня обізнаності серед студентів про євроатлантичну інтеграцію України. Дисципліна стимулює інтерес до безпекових аспектів міжнародних відносин і підвищує рівень залученості студентів до заходів такої тематики, більша частина яких в Україні присвячена діяльності Північноатлантичного альянсу, або проходження виробничої практики у відповідних відомствах і агенціях. Студенти поступово перетворюються на «агентів впливу», які зможуть працювати у безпековій сфері над розв'язанням «старих» воєнних і «нових» невоєнних загроз завдяки своєму гуманістичному й інтегративному підходу до безпеки. Найважливіше – студенти стають свідомими й активними громадянами, які професійно інформують громадськість про євроатлантичну інтеграцію України без міфів і стереотипів і тим самим просувають інтеграційний курс нашої держави.

УДК 323.284-021.131.(043.2)

SOCIAL AND POLITICAL IMPLICATIONS OF ISLAMIC STATE'S EMERGENCE IN VIRTUAL SPACE AFTER DEFEATS ON PHYSICAL BATTLEFIELD

M. M. Pervushyn

In spite of Islamic State's fundamentalism and alleged rejection of Western way of life, this jihadist militant group is notoriously active and effective in using of the opportunities, provided by social networks and messengers, as well as servers of democratic states [1] for several purposes, such as spreading of islamist propaganda, recruiting, intimidation of non-combatants and human trafficking. Such a situation forces members of Western coalition to look for the ways of countering Islamic State's propaganda and blocking fundamentalist content. Some of the tendencies and regularities, which arise as a result of this struggle, are listed below.

First of all, it's clear that Islamic States tries to compensate its defeats in regular battles by increasing its subversive activity in social networks [2]. Even the loss of Islamic State's capital Raqqa, which also meant loss of capacities for mass production of propaganda materials and videos, didn't force the terrorists to decrease their activity in the Internet, instead encouraging them to change its direction. In recent years main emphasis is put not on spreading of Islamic State's ideas in the Middle East, but on pressuring and intimidation of Western states. Sometimes the Internet can also help to create a certain sense of unity between different terrorist fractions, as it happened when members of Islamic State and other terrorist organizations gleefully welcomed the attack on Charlie Hebdo, using the hashtag #Paris_burns [3]. This, in turn, encourages regulatory bodies as well as leading Internet corporations to search for ways of blocking of the islamist propaganda online.

In this context, its worth to note that initiatives of activists and volunteers, aimed at countering of ISIS and its subversive activity on the Net, prove to be quite effective [see 4], while measures, introduced by Western governments and social networks, are often inept and frequently become a subject of criticism in media and among experts. For example, a proposal to completely block access to every islamist web-site on the USA territory by implementing censorship tools available to Federal Communications Commission, put forward by a member of the House of Representative J. Barton, was characterized as overtly radical. It also demonstrated Congressman Barton's inability to fully comprehend the complexity of mechanisms, which enable spreading of information in the Internet [5]. The strategy, outlined by H. Clinton during her presidential campaign, was equally dubious and simplistic. It implied that the task of blocking of Islamic State's web-sites and accounts should be carried out not by federal government, but by Internet